

نام سلسله	مهم ترین فرمانروایان	اقدامات
مادها	دیاکو	تأسیس حکومت مادها - متحد کردن رؤسای قبایل در برابر حملات آشور
	هوخستره	کشتن رؤسای سکاها - احیای حکومت ماد - فتح آشور
هخامنشیان	کوروش	تأسیس حکومت هخامنشیان - فتح لودی و بابل - ساخت پاسارگاد
	کمبوجیه	فتح مصر
	داریوش	کشتن بردیا - سرکوب شورشیان - تصرف شمال هند - لشکرکشی به یونان - تقسیم قلمرو هخامنشی به ایالات شخص و انتخاب دبیر و شهریان و فرمانده سپاه برای هر ایالت - ایجاد سپاه ده هزار نفری - ضرب سکه طلا و نقره - ساخت تخت جمشید
	خشایارشا	حمله به یونان در نبرد دریایی سالامیس و عدم توفیق در این نبرد
سلوکیان	سلوکوس	تأسیس سلسله سلوکیان و بنیانگذاری شهر سلوکیه به عنوان پایتخت
اشکانیان	اشک	تأسیس سلسله اشکانیان - شکست سلسله سلوکیان
	مهرداد	گسترش قلمرو اشکانیان در شرق و غرب
ساسانیان	اردشیر بابکان	بنیانگذاری سلسله ساسانیان - ایجاد حکومت مرکزی مقتدر به جای شیوه ملوک الطوائفی - رسمیت بخشیدن به آیین زرتشتی - غلبه بر اردوان آخرین پادشاه اشکانی - حمله به روم
	شاپور اول	انتصاب حاکم برای ارمنستان - شکست کوشانها - پیروزی بر رومیان در زمان والیرین
	شاپور دوم	تنبیه اعراب در جنوب کشور - شکست ترکان ساکن شمال شرق - شکست رومیان
	بهرام گور	سرکوب هپتالها
	خسرو انوشیروان	ساماندهی ارتش ساسانیان - تغییر تقسیمات کشوری - برقراری روش جدید برای گرفتن مالیات - صلح با رومیان - شکست هپتالها
	خسرو پرویز	فسخ صلح ایران و روم و شکست خوردن از رومیان
طاهریان	طاهر ذوالیمینین	تأسیس سلسله طاهریان - فتح بغداد - قتل امین - فراهم کردن خلافت برای مأمون عباسی
	عبدالله طاهر	ایجاد طرح سوادآموزی اجباری - جمع کردن فقها برای نوشتن کتابی مربوط به احکام قناتها
صفاریان	یعقوب لیث صفار	تأسیس سلسله صفاریان - بیرون راندن حاکم طاهری - لشکرکشی به سند و کابل - پایان دادن به فتنه خوارج - پایان دادن به حکومت طاهریان در خراسان - فتح فارس
	عمرو لیث صفار	خواندن خطبه به نام خلیفه - شکست از امیراسماعیل سامانی بر سر ماوراءالنهر
سامانیان	امیراسماعیل سامانی	تأسیس حکومت سامانی - پیروی از خلیفه
علویان طبرستان	حسن بن زید علوی	تأسیس حکومت علویان - اخراج حکام طاهری از طبرستان گسترش قلمرو به گرگان و ری و قزوین - ایجاد امنیت در منطقه - ترویج احکام مذهب تشیع
	مرداویج	مؤسس سلسله - تصرف طبرستان و گرگان و اصفهان - به خدمت گرفتن غلامان ترک و ضمیمه کردن آنها به سپاه گیل و دیلم
آل بویه	علی عمادالدوله	تأسیس سلسله - گسترش قدرت خود تا جنوب و انتخاب اصفهان به عنوان مرکز حکومت
	احمد	لشکرکشی به نواحی غربی و مرکز قلمرو خلافت و فتح بغداد
	فناخسرو (عضدالدوله)	ساخت مقبره بر مزار شهدای کربلا و حضرت علی - ایجاد بیمارستان عضدی و عراق - احداث بند امیر بر رود کر

نام سلسله	مهم ترین فرمانروایان	اقدامات
غزنویان	آلتکین	مؤسس حکومت غزنویان
	محمود	تصرف قسمت‌هایی از قلمرو سامانیان (قسمت جنوبی رود جیحون) - لشکرکشی‌های گسترده به هند
	مسعود	قتل حسنک وزیر - ادامه حملات به هند
سلجوقیان	طغرل	تأسیس سلسله سلجوقیان - فتح نیشابور - پیروزی بر غزنویان در نبرد دندانقان
	الب ارسلان	گسترش قلمرو سلاجقه از رود سیحون در شرق تا سواحل مدیترانه در غرب - شکست امپراطور روم در نبرد ملازگرد
	ملکشاه	انتخاب خواجه نظام‌الملک توسی به وزارت - به اطاعت واداشتن بازماندگان غزنویان در افغانستان و صفاریان در سیستان - سکنی دادن ترکان مهاجر در آسیای صغیر برای حفاظت مرزها - عدم توفیق در حمله به بغداد
	سلطان سنجر	بازگرداندن وحدت به شرق امپراطوری سلجوقی
خوارزمشاهیان	انوشتهکین	مؤسس سلسله خوارزمشاهیان
	تکش	تصرف ماوراءالنهر، خراسان و نواحی مرکزی ایران - پیشروی به جنوب و غرب ایران
	سلطان محمدخوارزمشاه	گسترش قلمرو در ترکمنستان، افغانستان، فارس و آذربایجان - لشکرکشی به بغداد و زمینگیر شدن سپاه خوارزمشاه در اسدآباد همدان
ایلخانان	هلاکوخان	مؤسس حکومت ایلخانان
	غازان خان	کنارگذاشتن تابعیت ازخان بزرگ مغول و استقلال ایلخانان وضع قواعدی برای اداره بهتر سپاهیان (تعیین مقرری برای آنان و واگذاری زمین به آنان) وضع قوانین مالیاتی - تعیین نظام مالکیت و بازسازی شبکه آبیاری
تیموریان	تیمور	فتح ماوراءالنهر - فتح ایران - پیروزی بر سلطان بایزید عثمانی - فتح دمشق و بغداد
	شاهرخ	انتقال پایتخت از سمرقند به هرات - کاستن اتکای حکومت تیموری به اشراف و قبایل مغول و ترک

نام سلسله	مهم ترین فرمانروایان	اقدامات
صفویان	شاه اسماعیل صفوی	تأسیس سلسله - رسمی کردن مذهب تشیع - پیروزی بر ازبکان در ماراءالنهر - شکست از قوای عثمانی در نبرد چالدران
	شاه تهماسب	پایان دادن به خودسری سران قزلباش - شکست ازبکان - انعقاد صلح آماسیه با امپراطور عثمانی
	شاه عباس	پایان دادن به طغیان سران قزلباش - انتقال پایتخت به اصفهان - نوسازی سپاه صفوی و استفاده از غلامان گرجی - استفاده از توپ و تفنگ در جنگها - ایجاد ثبات در کشور - استفاده از افراد باکفایت برای اداره امور کشور - پس گرفتن مناطق اشغالی ایران از ازبکان و قوای عثمانی
افشاریان	نادرشاه افشار	مؤسس سلسله - از میان برداشتن فتحعلی خان رئیس ایل قاجار - شکست اشرف افغان - پس گرفتن سرزمینهای اشغالی از عثمانی و روسیه - لشکرکشی به قندهار و هند و تصرف دهلی - سرکوب شورشیان در ترکستان و ماوراءالنهر
زندیه	کریم خان زند	تأسیس سلسله - انتقال پایتخت به شیراز - سرکوب مدعیان و رقبای داخلی - ساختن امکان مذهبی و تفریحی - تلاش برای بهبود تجارت خارجی از طریق بنادر خلیج فارس - نظارت بر بازار و برقراری ثبات اقتصادی - احترام به علمای دینی
قاجاریه	آقامحمدخان قاجار	تأسیس سلسله - انتقال پایتخت به تهران - سرکوب حاکم گرجستان - پایان دادن به حکومت افشارها در خراسان
	فتحعلی شاه قاجار	سرکوب طغیانهای داخلی - واگذاری بخشهایی از کشور به بیگانگان - انعقاد قراردادهای مجمل و مفصل (با انگلیسیها) -
	محمدشاه	ترکمانچای و گلستان (روسها) - تهران (انگلیسیها) - فین کنشتاین (فرانسویها) در زمان حکومت وی
	ناصرالدین شاه	بهبود اوضاع فرهنگی و اجتماعی - انتصاب قائم مقام فراهانی به صدارت اعظمی و قتل وی. انتصاب امیرکبیر به صدارت اعظمی و قتل وی - واگذاری اختیارات و امتیازات اقتصادی به بیگانگان - انعقاد قراردادهای رویتز، پاریس، امتیاز، تلگراف، امتیاز کشتی رانی در کارون - امتیاز لاتاری - امتیاز بانک شاهی - امتیاز توتون و تنباکو (به انگلیسیها) - امتیاز تأسیس بانک استقراضی - تشکیل نیروی قزاق و شیلات شمال (به روسها) و انعقاد قرارداد ارزنةالروم با عثمانی
	مظفردالدین شاه	صدور فرمان مشروطیت
	محمدعلی شاه	به توپ بستن مجلس
	احمدشاه قاجار	انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ در زمان وی
	رضاشاه	بازگشت به حکومت استبدادی - ایجاد ارتش منظم - احداث خط آهن سراسری - اسکان عشایر - یک شکل کردن لباس و کشف حجاب - تجدید امتیاز نفت
	محمد رضا شاه	اصلاح انجمنهای ایالتی و ولایتی - تصویب اصول شش گانه تحت عنوان انقلاب سفید - ایجاد حزب رستاخیز